

Den 1. juli 2016.

**LGBT Danmarks forslag til:
"Vejledning om kønsmodificerende behandlinger"**

Indhold

1. [Formål](#)
2. [Informeret samtykke](#)
3. [Overordnet](#)
4. [Rådgivning og større](#)
5. [Kønshormonbehandling](#)
6. [Operativt kønsskifte](#)
7. [Fremgangsmåde ved ansøgning om kastration som led i kønsskifte](#)
8. [Deponering af arvemateriale](#)
9. [Opfølgning](#)
10. [Andre behandlinger](#)
11. [Særligt vedrørende børn og unge under 18 år](#)
12. [Definitioner](#)

1. Formål m.v.

Vejledningen har til formål at beskrive mulighederne for

- 1.1. hjælp til både voksne, børn og unge under 18 år til at blive afklarede om deres kønsidentitet og
- 1.2. behandling af personer, der ønsker kønsmodificerende behandling, som kan omfatte kønshormonbehandling, suppresserende kønshormonbehandling og kønsmodificerende kirurgi mv. samt opfølgning herpå.

2. Informeret samtykke

- 2.1. Al kønsmodificerende behandling sker ud fra princippet om informeret samtykke.
- 2.2. Kønsmodificerende behandling, der medfører kastration (nedre operation), kræver jf. sundhedslovens § 115 Sundhedsstyrelsens tilladelse.

3. Overordnet

- 3.1. Hjælpen til afklaring af kønsidentitet skal tage udgangspunkt i personens egen beskrivelse af sin kønsidentitet og skal gerne føre til, at personen bliver afklaret om sin kønsidentitet og dermed, om personen ønsker behandling eller ej.
- 3.2. Behandlingen skal tage udgangspunkt i personens egne oplysninger om sin kønsidentitet og behandlingsønsker.
- 3.3. Sundhedspersonalet skal møde og behandle personen på en åben, rummelig, værdig og respektfuld måde.
- 3.4. Behandlingen kan foregå til det niveau, som personen ønsker.
- 3.5. Eventuelle legemlige eller psykiske lidelser er ikke selvstændigt grundlag for ikke at give kønsmodificerende behandling.
- 3.6. Der skal i samarbejde med personen udarbejdes en behandlings- og tidsplan.

4. **Rådgivning og støtte**

- 4.1. Der skal tilbydes rådgivning og støtte til personer, der er usikre på eller har problemer med deres kønsidentitet og er usikre på, om det rigtigste vil være kønsmodificerende behandling eller ej.
- 4.2. Der kan gives personer rådgivning og støtte til at udforske og udleve deres kønsidentitet.
- 4.3. Rådgivningen ydes af en af Sundhedsstyrelsen dertil godkendt behandler.
- 4.4. Tids- og behandlingsplanen kan revideres løbende, hvis der opstår behov derfor.

5. **Kønshormonbehandling**

- 5.1. Kønshormonbehandling kan igangsættes og vedligeholdes af personens alment praktiserende læge.
- 5.2. Mener denne sig ikke i stand til at forestå en sådan behandling, skal lægen henvise til f.eks. en gynækolog, som kan igangsætte og vedligeholde kønshormonbehandlingen.

6. **Operativt kønsskifte (nedre operation)**

- 6.1. En person, der ønsker operativt kønsskifte (nedre operation) skal af sin alment praktiserende læge henvises til en af Sundhedsstyrelsen dertil godkendt speciallæge.
- 6.2. Den af Sundhedsstyrelsen dertil godkendt speciallæge foretager en visitation, som strækker sig over to til tre samtaler; helst med højst en uges mellemrum. Personen forklarer om sig selv og sine ønsker, og der oprettes journal.
- 6.3. Samtalerne har til formål at afklare, hvad personen ønsker, og hvor afklaret personen er om sine ønsker.
- 6.4. Er der ikke umiddelbart noget, der taler imod personens ønsker, udarbejdes der en tids- og behandlingsplan for det videre forløb.
- 6.5. Er dette ikke tilfældet visiteres personen til et behandlingsforløb som beskrevet under ”Pkt. 4. Rådgivning og støtte”.
- 6.6. Under den sidste visitationssamtale skal den afklarede person have en henvisning til kønshormonbehandling, såfremt pågældende ikke allerede er i en sådan behandling.
- 6.7. Der gennemføres to til tre samtaler med personen med cirka en måneds mellemrum. Samtalerne skal tage udgangspunkt i personens ønsker og personens fremtidige liv efter et operativt kønsskifte.
- 6.8. Personen skal gøres bekendt med virkningen på kort og langt sigt, herunder også med eventuelle risici og bivirkninger af et operativt kønsskifte.
- 6.9. Sideløbende med samtalerne foretages nødvendige somatiske undersøgelser.
- 6.10. Hvis samtalerne eller undersøgelserne frembringer formodning om samtidige legemlige eller psykiske lidelser (komorbiditet), der kan kontraindicere behandlingsønskerne, skal det afklares, om
 - 6.10.1. der skal iværksættes sideløbende behandlinger for disse forhold, eller
 - 6.10.2. om disse forhold er så alvorlige, at personens afklarethed om ønsket om et operativt kønsskifte må betvivles.
 - 6.10.3. Er det sidste tilfældet, skal personen gøres bekendt med dermed. Hvis personen fortsat udtrykker ønske om et operativt kønsskifte, skal der udarbejdes en revideret tids- og behandlingsplan.
- 6.11. Hvis samtalerne og undersøgelserne ikke kontraindicerer ønsket om et operativt kønsskifte, afgives senest seks måneder efter personens første visitationssamtale en erklæring til Sundhedsstyrelsen om,
 - 6.11.1. at personen er afklaret om sit ønske om et operativt kønsskifte,

- 6.11.2. er bekendt med virkningen på kort og langt sigt, herunder også med eventuelle risici og bivirkninger af et operativt kønsskifte, og
 - 6.11.3. at personen har fået stillet diagnosen transseksualitet jf. sundhedslovens § 115.
 - 6.12. Operativt kønsskifte medfører kastration og kræver jf. sundhedslovens §§ 115 og 116, at personen er fyldt 18 år og en tilladelse fra Sundhedsstyrelsen.
 - 6.13. Et operativt kønsskifte omfatter følgende.
 - 6.13.1. Kvinde til mand: Fjernelse af æggestokke og eventuelt livmoder, æggeledere, vagina samt eventuelt tildannelse af mandligt udseende kønsorganer.
 - 6.13.2. Mand til kvinde: Fjernelse af testikler og eventuelt penis samt eventuelt tildannelse af kvindeligt udseende kønsorganer.
 - 6.14. Kønsskifteoperationen (nedre kirurgi) skal foregå på et kvalificeret dansk eller udenlandsk hospital/klinik.
 - 6.15. Den opererende læge skal inden operationen sikre, at der foreligger en tilladelse dertil fra Sundhedsstyrelsen.
 - 6.16. Operationer kan efter tilladelse fra Sundhedsstyrelsen foretages på et udenlandsk hospital.
7. **Fremgangsmåde ved ansøgning om kastration som led i kønsskifte**
 - 7.1. Ansøgningen sendes til Sundhedsstyrelsen, Enheden for Evidens, Uddannelse og Beredskab, Islands Brygge 67, 2300 København S.
 - 7.1.1. Ansøgningen skal være dateret og underskrevet og indeholde følgende oplysninger:
 - 7.1.1.1. Ansøgerens navn, adresse og CPR-nummer.
 - 7.1.1.2. Om ansøgeren ønsker kastration som led i kønsskifte fra mand til kvinde eller fra kvinde til mand.
 - 7.1.1.3. En tilladelse til, at Sundhedsstyrelsen kan indhente udtalelser fra den af Sundhedsstyrelsen godkendte speciallæge, der har visiteret ansøgeren, og fra Retslægerådet.
8. **Deponering af arvemateriale**

Inden gennemførelse af et operativt kønsskifte og inden igangsættelse af kønshormonbehandling skal personen under iagttagelse reglerne i lov om assisteret reproduktion orienteres om mulighederne for deponering af arvemateriale med henblik på senere assisteret reproduktion.
9. **Opfølgning**

Personer, der har gennemgået operativt kønsskifte (nedre operation) skal tilbydes at blive fulgt af de behandlende sundhedspersoner/-afdelinger i mindst et år efter operationen.
10. **Andre behandlinger**
 - 10.1. Følgende behandlinger kan udføres efter henvisning fra personens alment praktiserende læge eller efter henvisning fra den af Sundhedsstyrelsen godkendte behandler.
 - 10.1.1. Brystfjernelse.
 - 10.1.2. Brystimplantater.
 - 10.1.3. Epilering.
 - 10.1.4. Kirurgi på adamsæble.
 - 10.1.5. Kirurgi på stemmelæber.
 - 10.1.6. Feminiseringskirurgi.

10.1.7. Maskuliniseringskirurgi.

10.1.8. Tilskud til køb af paryk som kompensation for manglende hårvækst.

10.1.9. Modificering af stemme og talefunktion hos en audiologopæd.

11. **Særligt vedrørende børn og unge under 18 år**

[Afsnittet i den nugældende ”Vejledning om udredning og behandling af transkønnede” indsættes uændret, idet der laves en tilføjelse om, at afsnittet skal revideres i løbet af sommeren 2017.]

12. **Definitioner**

[Der indsættes relevante ord/begreber og disses definition.]